

การพัฒนาทักษะการคิดสู่การเขียน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้เทคนิคการคิดอเนกนัย

The Development of Thinking Through Writing Skills of Thai Strand by Divergent Thinking for Pratom Suksa 3 Students

สารภี ทาอามาตย์ (Sarapee Thaarmart)*

นิตยา เปลื้องนุช (Nittaya Plaungnut)**

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนากิจกรรม การเรียนรู้ทักษะการคิดสู่การเขียน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โดยใช้เทคนิคการคิดอเนกนัย ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทักษะการคิดสู่การเขียน โดยมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ยร้อยละ 70 และมีจำนวนนักเรียนผ่านเกณฑ์ไม่น้อยกว่าร้อยละ 70 และศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ โดยใช้เทคนิคการคิดอเนกนัย กลุ่มเป้าหมายคือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านหนองบัวน้อย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 1 ปีการศึกษา 2553 จำนวน 18 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แผนการจัดการเรียนรู้และแบบฝึก แบบสังเกตพฤติกรรม การสอนของครู แบบสังเกตพฤติกรรม การเรียนของนักเรียน แบบทดสอบท้ายวงจร แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทักษะการคิดสู่การเขียน และแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียน ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ทักษะการคิดสู่การเขียนโดยใช้เทคนิคการคิดอเนกนัย ส่งผลให้นักเรียนสามารถเขียนเรื่องด้วยความคิดที่หลากหลายแปลกใหม่ ใช้ภาษาสื่อความหมายถูกต้อง โดยมีคะแนนพัฒนาขึ้นอย่างต่อเนื่อง ผลการพัฒนาทักษะ การคิดสู่การเขียน มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 77.40 และมีจำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 88.89 ซึ่งผ่านเกณฑ์ที่กำหนด (ร้อยละ 70/70) นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการคิดอเนกนัย คิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.88 ซึ่งหมายความว่านักเรียนมีความพึงพอใจในระดับมาก

คำสำคัญ: ทักษะการคิดสู่การเขียน, เทคนิคการคิดอเนกนัย, ความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้

Keywords: Thinking skill into writing skill, Divergent thinking technique, Satisfaction on knowledge management

* นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

** ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

Abstract

This research was an Action Research. The objectives were: to develop the learning activity, and thinking skill into writing skill, to study the achievement of thinking skill into writing skill, by using divergent thinking technique passing criterion 70/70%, and to study the students' satisfaction on knowledge management by divergent thinking technique. The target group included 18 Pratomsuksa 3 Students, Ban-nong-bua-noi School, Khon Kaen Educational Service Area 1, during the first semester of 2010 academic year. The instruments were : the Knowledge Management Plan and Exercise, the Teachers' Teaching Behavioral Observation Form, the Students' Learning Behavioral Observation Form, the End Cycle Test, the Learning Achievement Test of thinking skill into writing skill, and the Students' Satisfaction Questionnaire, by divergent thinking technique. The research findings were : The development of learning activity in thinking skill into writing skill, Thai Language Learning Strands, by divergent thinking technique, affecting the students' thinking skill into writing skill. They were able to write stories by various and new kinds of thinking, language Literacy for conveying meaning corrected respectively, and the scoring were development . The findings of development in thinking skill into writing skill by divergent thinking technique, the average score was 77.40%. The number of students, there were 88.89% of them passing the specified criterion (70/70%). The students were satisfied with knowledge management by divergent thinking technique, its average score was 2.88 which showed that their satisfaction was in "High" level.

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ภาษาไทยเป็นเอกลักษณ์ของชาติ เป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสาร และเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ นอกจากนั้นยังเป็นสื่อแสดงภูมิปัญญาของบรรพบุรุษด้านวัฒนธรรม ประเพณี เป็นสมบัติล้ำค่าควรแก่การเรียนรู้ และสืบไว้ให้คงอยู่คู่ชาติไทยตลอดไป (สำนักงานคณะกรรมการและมาตรฐานการศึกษา, 2552)

จากการที่หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552) ได้กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยทั้งหมด 5 สาระ ซึ่งสาระการเรียนรู้มีความสำคัญมากที่สุด เพราะว่าเป็นกระบวนการถ่ายทอดความรู้สึกรักคิดออกมาเป็นลายลักษณ์อักษรและปรากฏเป็นหลักฐานได้อย่างชัดเจน มีความคงทนมากกว่าสาระอื่นๆ การที่จะพัฒนาทักษะการเขียน ต้องพัฒนาควบคู่ไปกับความคิด เพราะว่าการคิดเป็นต้นตอของการเขียน ประสิทธิภาพของการเขียนจะขึ้นอยู่กับสมรรถภาพของความคิด (กองเทพ เคลือบพณิชกุล, 2542) ซึ่ง

สอดคล้องกับแนวคิดของสุวิทย์ มูลคำ ที่กล่าวว่า "การพัฒนาการเขียน ต้องควบคู่ไปกับการคิดสร้างสรรค์ ทั้งนี้ก็เพราะว่ากระบวนการคิดสร้างสรรค์นั้น เป็นกระบวนการที่มีความสำคัญมากที่สุดต่อตัวเด็ก จะทำให้เด็กสามารถสร้างความคิด สร้างจินตนาการ โดยไม่จนต้อสถานการณ์หรือสภาพแวดล้อมที่กำหนดไว้ (สุวิทย์ มูลคำ, 2550)

ความสามารถในการคิดจะก่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ หรือความคิดนอกเนกนัย (Divergent Thinking) ผู้วิจัยในฐานะครูผู้สอนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ได้ตระหนักและเห็นความสำคัญของปัญหาดังกล่าว จึงได้ศึกษาเอกสารแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับจิตวิทยาพัฒนาการทางความคิด การพัฒนาทักษะการเขียนที่สอดคล้องและเหมาะสมสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 พบว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการคิดนอกเนกนัย เป็นรูปแบบการสอนที่ประกอบด้วยกิจกรรมที่หลากหลาย สามารถจูงใจให้เด็กมีความสนุกสนานเพลิดเพลินในการเรียน ช่วยให้เด็ก

มีความสามารถในการคิดและส่งผลให้มีความสามารถในการเขียนดีขึ้น

จากการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และจากการประเมินผลงานรายชั่วโมง ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ทุกปีที่ผ่านมา พบว่านักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ต่ำ ผลงานของนักเรียนที่ต้องการความคิดสร้างสรรค์ต้องใช้เวลาในการทำงานมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากนักเรียนไม่ได้รับการฝึกฝนทักษะทางการเขียนที่เป็นระบบอย่างต่อเนื่อง

จากความเป็นมาและความสำคัญดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะพัฒนาทักษะการคิดสู่การเขียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านหนองบัวน้อย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 1 โดยนำเทคนิคการคิดอเนกนัยในรูปแบบของความคิดคล่องแคล่ว ความคิดริเริ่ม และความคิดยืดหยุ่น มาสร้างเครื่องมือสำหรับพัฒนาทักษะการคิดสู่การเขียน ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ที่มีเนื้อหาสาระใกล้เคียงตัวเด็ก สอดคล้องกับการดำเนินชีวิตประจำวันของนักเรียน เพื่อศึกษาผลการเรียนรู้ที่เน้นการพัฒนาทักษะการคิดสู่การเขียน และความพึงพอใจในการจัดการเรียนรู้ โดยผู้วิจัยมีความคาดหวังว่า นักเรียนที่ผ่านการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการคิดอเนกนัยที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น สามารถส่งผลให้มีการพัฒนาด้านทักษะการคิดสู่การเขียนเพิ่มมากขึ้น และมีความพึงพอใจในการจัดการเรียนรู้

คำถามการวิจัย

1. การจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการคิดอเนกนัย จะส่งผลให้นักเรียนมีพัฒนาการด้านทักษะการคิดสู่การเขียนหรือไม่
2. ผลสัมฤทธิ์ที่ทักษะการคิดสู่การเขียนโดยใช้เทคนิคการคิดอเนกนัย จะมีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 70 และมีจำนวนนักเรียนผ่านเกณฑ์ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 70 ตามที่กำหนดหรือไม่
3. ความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการคิดอเนกนัยเป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ทักษะการคิดสู่การเขียน โดยใช้เทคนิคการคิดอเนกนัย
2. เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ที่ทักษะการคิดสู่การเขียน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โดยใช้เทคนิคการคิดอเนกนัย โดยมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ยร้อยละ 70 และมีจำนวนนักเรียนผ่านเกณฑ์ ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 70
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียน ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ โดยใช้เทคนิคการคิดอเนกนัย

นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

1. **เทคนิคการคิดอเนกนัย** หมายถึง ความสามารถของสมองที่คิดได้หลายทิศทาง คิดได้แปลกใหม่ คิดได้กว้างไกล คิดได้ยืดหยุ่น มีการผสมผสานความคิดใหม่กับประสบการณ์เดิม เพื่อให้เกิดความคิดที่แปลกใหม่ การคิดอเนกนัยที่ผู้วิจัยในครั้งนี้ มีองค์ประกอบ 3 ด้าน คือ ความคิดคล่องแคล่ว คิดยืดหยุ่น และคิดริเริ่ม
2. **แบบฝึกทักษะการคิดสู่การเขียน** หมายถึง แบบฝึกที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เพื่อศึกษาทักษะการคิดสู่การเขียน โดยใช้เทคนิคการคิดอเนกนัยในรูปแบบของหน่วย ในรูปของจำพวก ในรูปของความสัมพันธ์ ในรูปของระบบ ในรูปของการแปลงรูป และในรูปของการประยุกต์ ที่เน้นความคิดคล่อง คิดยืดหยุ่น และคิดริเริ่ม
3. **ทักษะการคิดสู่การเขียน** หมายถึง คะแนนในการเขียนถ่ายทอดความคิด คิดจากคำคะแนน การทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ที่ทักษะการคิดสู่การเขียนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยใช้เกณฑ์คะแนนผลสัมฤทธิ์เฉลี่ยร้อยละ 70 และมีจำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 70
4. **ความพึงพอใจของนักเรียน** หมายถึง ความรู้สึกนึกคิดของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการคิดอเนกนัย ด้านลักษณะของแบบฝึก (รูปภาพ เนื้อหา ขนาดของตัวอักษร) กระบวนการจัดการเรียนรู้ และประโยชน์ที่ได้รับจากการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการคิดอเนกนัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมาย คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านหนองบัวน้อย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 1 ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2553 จำนวน 18 คน

2. ตัวแปรในการวิจัย

1) ตัวแปรต้น คือ กิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นการพัฒนาทักษะการคิดสู่การเขียน โดยใช้เทคนิคการคิดอเนกนัย

2) ตัวแปรตาม คือ ทักษะการคิดสู่การเขียน และความพึงพอใจของนักเรียน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมี 4 แบบ คือ

1) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้และแบบฝึกทักษะการคิดสู่การเขียน โดยใช้เทคนิคการคิดอเนกนัย จำนวน 18 แผน

2) เครื่องมือที่ใช้ในการสะท้อนผลการปฏิบัติ ได้แก่ แบบสังเกตการสอนของครู และแบบสังเกตพฤติกรรมการเรียนของนักเรียน

3) เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาผลการพัฒนาทักษะการคิดสู่การเขียน โดยใช้เทคนิคการคิดอเนกนัย ได้แก่ แบบทดสอบท้ายวงจร และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทักษะการคิดสู่การเขียน

4) เครื่องมือที่ใช้ในการสอบถามความพึงพอใจของนักเรียน ได้แก่ แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียน

4. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) มีขั้นตอนหลัก 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นวางแผน (Plan)

ขั้นที่ 2 ขั้นปฏิบัติการ (Act)

ขั้นที่ 3 ขั้นสังเกตการณ์ (Observe)

ขั้นที่ 4 ขั้นสะท้อนผลการปฏิบัติการ (Reflect)

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

1) ปฐมนิเทศนักเรียน และผู้ช่วยวิจัย เกี่ยวกับบทบาทและหน้าที่ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

2) ดำเนินการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 18 แผน 18 ชั่วโมง

3) เก็บรวบรวมข้อมูลจากการจัดการเรียนรู้ตามขั้นตอนของการวิจัยเชิงปฏิบัติการ เมื่อดำเนินการสอนครบแต่ละวงจร โดยใช้แบบทดสอบท้ายวงจร และเมื่อดำเนินการเสร็จสิ้น ทั้ง 3 วงจรแล้ว ได้ทำการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ โดยใช้แบบทดสอบวัดทักษะการคิดสู่การเขียนโดยใช้เทคนิคการคิดอเนกนัย แล้วนำข้อมูลไปวิเคราะห์ สรุปผล และแปลผลต่อไป

4) การสะท้อนผลการปฏิบัติ ในขณะที่ดำเนินการสอนผู้วิจัยได้สะท้อนผลการปฏิบัติโดยใช้แบบสังเกตการสอนของครู แบบสังเกตพฤติกรรมการเรียนของนักเรียน เมื่อสิ้นสุดการจัดการเรียนรู้แต่ละวงจร ได้สรุปผลแล้วนำข้อมูลที่ได้มาปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องในวงจรต่อไป และเมื่อเสร็จสิ้นการจัดการเรียนรู้ทั้ง 3 วงจรแล้ว ได้สอบถามความพึงพอใจของนักเรียน โดยใช้แบบสอบถามความพึงพอใจ

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

1) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการพรรณนา (Descriptive)

2) ข้อมูลที่ได้จากแบบทดสอบท้ายวงจร และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทักษะการคิดสู่การเขียน โดยใช้เทคนิคการคิดอเนกนัย นำมาวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และค่าร้อยละ

สรุปผลและอภิปรายผลการวิจัย

1. สรุปผลการวิจัย

จากการพัฒนาทักษะการคิดสู่การเขียน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้เทคนิคการคิดอเนกนัย สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1) การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้

จากการทดสอบย่อยท้ายวงจรที่ 1-3 พบว่า คะแนนจากแบบทดสอบย่อยท้ายวงจรที่ 1 มีคะแนนรวมเฉลี่ยเท่ากับ 19.50 ร้อยละของคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 65.00 คะแนนจากแบบทดสอบย่อยท้ายวงจรที่ 2 มีคะแนนรวมเฉลี่ย เท่ากับ 21.78 ร้อยละของคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 72.60 และคะแนนจากแบบทดสอบย่อยท้ายวงจรที่ 3

มีคะแนนรวมเฉลี่ยเท่ากับ 22.57 ร้อยละของคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 75.57 จะพบว่านักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง การพัฒนาการเขียนมีแนวโน้มสูงขึ้นเนื่องมาจากการคิดอเนกนัยสามารถช่วยให้นักเรียนพัฒนาด้านการเขียนได้ดียิ่ง

2) การทดสอบผลสัมฤทธิ์ทักษะการคิดสู่การเขียน

จากการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทักษะการคิดสู่การเขียน โดยใช้เทคนิคการคิดอเนกนัย พบว่าคะแนนแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์นักเรียนได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 77.40 และมีนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ คิดเป็นร้อยละ 88.89 ซึ่งเป็นไปตามวัตถุประสงค์การผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70/70 ที่ตั้งไว้

3) การสอบถามความพึงพอใจนักเรียน
จากการสอบถามความพึงพอใจของนักเรียน ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค การคิดอเนกนัย พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจโดยภาพรวมเฉลี่ย 2.88 อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านที่มีจำนวนนักเรียนมีความพึงพอใจเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านลักษณะของแบบฝึก เฉลี่ย 2.94 รองลงมา คือ ด้านประโยชน์ที่ได้รับ เฉลี่ย 2.88 และด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เฉลี่ย 2.81 ตามลำดับ

2. อภิปรายผลการวิจัย

การพัฒนาทักษะการคิดสู่การเขียนโดยใช้เทคนิคการคิดอเนกนัย สำหรับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) เป็นไปตามวัตถุประสงค์ ที่ตั้งไว้ สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1) การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้

(1) การพัฒนาทักษะการคิดสู่การเขียน โดยใช้เทคนิคการคิดอเนกนัย เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียน โดยใช้วิธีการคิดอย่างหลากหลาย เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความคิดที่แปลกใหม่ และแสดงความคิดของตนเองออกมาอย่างหลากหลาย ผู้วิจัยได้ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) 3 วงจร โดยแต่ละวงจรได้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามผลของการคิด เริ่มจาก การคิดอเนกนัยใน

รูปของหน่วย การคิดอเนกนัยในรูปของกลุ่มหรือจำพวก การคิดอเนกนัยในรูปของความสัมพันธ์ การคิดอเนกนัยในรูปของระบบ การคิดอเนกนัยในรูปของการแปลงรูป และการคิดอเนกนัยในรูปของการประยุกต์ โดยใช้วิธีการคิด 3 แบบ คือ ความคิดคล่องแคล่ว ความคิดยืดหยุ่น และความคิดริเริ่ม นักเรียนได้ร่วมกันคิดและนำเสนอความคิดของตนเอง กล้าแสดงความคิดที่แปลกใหม่ และการที่ครูช่วยอธิบายเพิ่มเติม กระตุ้นความคิด ให้กำลังใจ และกล่าวชมเชย นักเรียนจะสามารถแสดงความคิดของตนเองออกมาได้อย่างหลากหลาย สอดคล้องกับกองเทพ เคลือบพณิชกุล (2542) และสุวิทย์ มูลคำ (2550) ที่กล่าวว่า การพัฒนาทางการเขียนในเชิงสร้างสรรค์ ต้องควบคู่ไปกับการคิดสร้างสรรค์ ทั้งนี้เพราะว่ากระบวนการคิดสร้างสรรค์นั้น ถือเป็นกระบวนการทางความคิดที่มีความสำคัญมากที่สุดต่อตัวเด็ก จะทำให้เด็กสามารถสร้างความคิด สร้างจินตนาการ โดยไม่จนต่อสถานการณ์หรือสภาพแวดล้อมที่กำหนดไว้

(2) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) เป็นรูปแบบที่มุ่งพัฒนาประสิทธิภาพของงานแบบมีส่วนร่วม ตลอดจนการปรับแผน (Re-planning) เพื่อนำไปปฏิบัติในวงจรต่อไปจนกว่าจะได้รูปแบบที่พอใจ

(3) กระบวนการจัดการเรียนรู้ ผู้วิจัยได้ออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ โดยจัดกิจกรรมและเนื้อหาที่เหมาะสมกับผู้เรียน มีการนำเทคนิคการคิดอเนกนัยมาประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ จัดกิจกรรมอย่างมีลำดับขั้นตอน และหลากหลาย มีทั้งกระบวนการกลุ่มและการทำงานเดี่ยว ทำให้นักเรียนสนุกสนานสนใจ และเอาใจใส่ในการเรียนรู้ สอดคล้องกับ วรณิ โสมประยูร (2539) ที่กล่าวว่า เด็กที่มีอายุระหว่าง 8-9 ขวบ จะมีความสนใจนิทาน ตำนานและเรื่องสั้น ๆ ในด้านการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้วิจัยได้ปรับปรุงการพูด การอธิบายขั้นตอนของกิจกรรม การยืดหยุ่นเวลาในการทำกิจกรรม การนำผลงานการเขียนที่ดีของนักเรียนมาเป็นแบบอย่าง การให้นักเรียนได้ชื่นชมผลงานของผู้อื่น การวิจารณ์งานในเชิงสร้างสรรค์ การยอมรับความคิดเห็นของเพื่อน ตลอดจนการแก้ปัญหาในการขัด

แย้งของนักเรียนในระหว่างเรียน สอดคล้องกับอัจฉรา ชิวพันธ์ (2550) ที่กล่าวถึงการจัดการเรียนการสอนไว้ว่า ครูควรจัดทากิจกรรมใหม่ ๆ ที่สร้างความสนใจ เปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงออก ใช้คำถามทำให้เกิดคำตอบหลากหลาย กระตุ้นให้เด็กแสดงความคิดเห็น ชมเชยและให้กำลังใจ

2) ผลการพัฒนาทักษะการคิดสู่การเขียน โดยใช้เทคนิคการคิดอเนกนัย พบว่านักเรียนมีความสามารถในการคิดสู่การเขียนตามเกณฑ์ที่กำหนด (ร้อยละ 70/70) โดยมีคะแนนเฉลี่ยจากการทดสอบท้ายวงจรที่ 1 – 3 คิดเป็นร้อยละ 65.00, 72.60 และ 75.57 ตามลำดับ และเมื่อทำการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์หลังจากสิ้นสุดการจัดการเรียนรู้ทั้ง 3 วงจรแล้ว มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 77.40 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด (ร้อยละ 70) และมีจำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ ร้อยละ 88.89 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด ที่เป็นเช่นนี้เพราะผู้วิจัยได้ออกแบบกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับพัฒนาการทางความคิดและช่วงวัยของผู้เรียน ออกแบบกระบวนการจัดการเรียนรู้ตามขั้นตอน และปรับปรุงตามข้อบกพร่องที่พบ จนได้แผนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ ทำให้นักเรียนพัฒนาทักษะการคิดสู่การเขียนได้ตามวัตถุประสงค์ สอดคล้องกับงานวิจัยของ จักรกฤษณ์ บรรจงชยาธาร (2543) ลัดดา แก้วประเสริฐชัย (2544) และสุภานันท์ ขาทอง (2551)

3) ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการคิดอเนกนัย ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียน โดยภาพรวมนักเรียนมีความพึงพอใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการคิดอเนกนัยอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 2.88) ทั้งนี้ เนื่องจากครูมีบทบาทในการให้ข้อเสนอแนะแก่นักเรียนอย่างสม่ำเสมอ ให้กำลังใจเมื่อนักเรียนทำผิด กระตุ้นให้นักเรียนคิด แนะนำให้นักเรียนรู้จักคิด ให้ข้อมูลแก่นักเรียนทุกครั้งเมื่อสงสัย ดูแลนักเรียนอย่างใกล้ชิดตลอดระยะเวลาการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ ส่งผลให้นักเรียนกล้าคิด กล้าทำ กล้าแสดงออก มีความมั่นใจในการคิดและการเขียนของตน ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของชาติชัย วิโรจนะ (2531) อาริพนธ์มณี (2532) สมศักดิ์ ภูวิภาตววรรณ (2537) ที่กล่าวว่า บรรยากาศในห้องเรียนที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ หรือการคิดอเนกนัยนั้นจะต้องเป็นบรรยากาศที่แสดงถึงการยอมรับ

ให้ความรักความอบอุ่น บรรยากาศแห่งความปลอดภัย บรรยากาศที่ให้อิสระ เสรีภาพในการแสดงออก บรรยากาศที่เอื้อต่อการค้นคว้าหาความรู้ บรรยากาศแห่งการยกย่อง ครูให้ความสนใจต่อปัญหาของนักเรียน และเอาใจใส่นักเรียนจะช่วยส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ หรือความคิดแบบอเนกนัย ได้มากกว่าครูที่เข้มงวดและเจ้าระเบียบ นอกจากนั้นยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิภาฤดี วิภาวิน (2543) และสุภานันท์ ขาทอง (2551) ที่พบว่าการที่ครูมีบทบาทในการให้ข้อเสนอแนะอย่างสม่ำเสมอ ให้กำลังใจนักเรียน กระตุ้นและแนะนำให้รู้จักคิด ดูแลอย่างใกล้ชิด และบรรยากาศการเรียนรู้ที่สนุกสนานเป็นกันเอง จะส่งผลให้นักเรียนกล้าคิด และสามารถพัฒนางานเขียนของตนได้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

1) ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 นักเรียนยังมีทักษะการเขียนไม่คล่องนัก ครูควรเตรียมความพร้อมแก่นักเรียน เช่น จัดกิจกรรมเขียนตามคำบอกตอนเช้า กิจกรรมฝึกคัดลายมือ กิจกรรมฝึกอ่านคำ เพื่อให้นักเรียนเกิดความคุ้นเคยกับคำอย่างหลากหลาย และไม่ควรเข้มงวดเรื่องการเขียนสะกดคำผิด มากนัก เพราะจะทำให้ นักเรียนเกิดความท้อแท้และเบื่อหน่ายการเขียน การจัดกิจกรรมควรมีการยืดหยุ่นตามความเหมาะสม

2) การแสดงความคิดเห็นในช่วงแรกๆ นักเรียนจะไม่กล้าแสดงความคิด ครูควรช่วยกระตุ้นให้กำลังใจ หรือช่วยอธิบายเพิ่มเติม เพื่อให้นักเรียนมีความเชื่อมั่น กล้าที่จะแสดงความคิดเห็นออกมา

3) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้เทคนิคการคิดอเนกนัย เป็นการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียน โดยใช้วิธีคิดอย่างหลากหลาย การจัดลำดับขั้นและกิจกรรมการเรียนรู้ ควรจัดลำดับขั้นจากรูปธรรม ไปหานามธรรม

4) สำหรับเด็กที่มีปัญหาด้านการเรียนรู้ ครูควรให้การดูแลเอาใจใส่เป็นพิเศษ ในการตรวจผลงาน ครูควรกล่าวคำชมเชยและให้กำลังใจเมื่อเด็กประสบผล

สำเร็จแม้เพียงเล็กน้อย และไม่ควรรนำผลงานเด็กที่มี
ปัญหาด้านการเรียนรู้ไปเปรียบเทียบกับเด็กที่มีระดับสติ
ปัญญาปกติ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรศึกษาวิจัยด้านเทคนิคการคิดเนก
นัยและนำมาประยุกต์ หรือบูรณาการในกลุ่มสาระหรือนอก
กลุ่มสาระ ทั้งนี้ควรคำนึงถึงพัฒนาการทางความคิด
ช่วงวัย และระดับชั้นของนักเรียน

2) ควรนำกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้
เทคนิคการคิดเนกนัย ไปวิจัยการสอนทักษะ อื่น ๆ หรือ
กลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ

3) ควรมีการวิจัยถึงองค์ประกอบอื่นๆ ที่มี
ผลทำให้ความสามารถด้านการเขียนของนักเรียน
พัฒนาขึ้น เช่น ทักษะคิด แรงจูงใจ สติปัญญา ความถนัด
และตัวแปรด้านผู้สอน ได้แก่ ภูมิทางการศึกษา ประสบการณ์
และความถนัดด้านการสอน

4) ควรมีการศึกษาวิจัยและติดตามผล
เป็นระยะ เพื่อศึกษาความคงทนของการคิดแบบเนกนัย
ที่มีต่อทักษะการเขียนภาษาไทยหลังจากที่ได้รับการฝึกกับ
นักเรียนกลุ่มเป้าหมายเดิมต่อไป

8. เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์
ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

กองเทพ เคลือบพณิชกุล. (2542). **การใช้ภาษาไทย**. กรุงเทพฯ: โอ.เอส.

จักรกฤษณ์ บรรจงคชาธาร. (2543). **การเปรียบเทียบผลการฝึกความคิดเนกนัย ในผลผลิตต่างกันที่มีต่อความ
คิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6**. ปรินญาณิพนธ์การศึกษา
มหาบัณฑิต สาขาวิชาการวัดผลการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ชาติชัย วิโรจนะ. (2531). **การศึกษาผลการใช้ชุดการสอนมินิคอร์สในการสอนวิชาวิทยาศาสตร์ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์
ทางการเรียนและความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2**. ปรินญา
ณิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

ลัดดา แก้วประเสริฐชัย. (2544). **ผลการใช้แบบฝึกการคิดเนกนัย เพื่อพัฒนาการเขียนเชิงสร้างสรรค์
ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5**. ปรินญาณิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

วรรณิ โสมประยูร. (2539). **การสอนภาษาไทยระดับประถมศึกษา**. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.

วิภาฤดี วิภาวิน. (2543). **การสอนเขียนเชิงสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้สื่อ
ประสม**. วิทยานิพนธ์ปรินญาการศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาไทย
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

สมศักดิ์ ภู่วิภาดาวรรณ. (2537). **เทคนิคการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์**. พิมพ์ครั้งที่ 3, กรุงเทพฯ:
ไทยวัฒนาพานิช.

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). **ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง
กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**.
กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

- สุภานันท์ ชาทอง. (2551). การศึกษาทักษะทางการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา
ปีที่ 2 ที่ได้รับการสอนโดยใช้ชุดฝึกความคิดแบบอเนกนัย. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตร
มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สุวิทย์ มูลคำ. (2550). **ครบเครื่องเรื่องการคิด**. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัดภาพพิมพ์
อัจฉรา ชิวพันธ์. (2550). **การพัฒนาทักษะ พัฒนาความคิดด้วยกิจกรรมการเล่นประกอบการสอนภาษาไทย**.
พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อารี พันธุ์มณี. (2532). **ความคิดสร้างสรรค์**. พิมพ์ครั้งที่ 3, กรุงเทพฯ: ข้าวฟ่าง.